

خاطرات بختیار

■ حبیب‌الله لاجوردی
۱۳۶۰

این کتاب حاصل تلاش حبیب‌الله لاجوردی است و همانند کتاب یکرنگی خارج از ایران منتشر شده است. لاجوردی، مدیر پروژه تاریخ شفاهی ایران در مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه هاروارد بود که با اکثریت کارگزاران نظام شاهنشاهی مصاحبه‌ای جهت ثبت در تاریخ انجام داد. این کتاب ذیل طرح تاریخ شفاهی منتشر شده و حاوی نکاتی مهم درباره وضعیت سیاسی پیش از پیروزی انقلاب اسلامی است.

پرواز در ظلمت

■ حمید شوکت
■ انتشارات اختران

نویسنده این چنین بختیار را روایت می‌کند: بختیار فلسفه و حقوق خواند، به سیاست روی آورد و در رویای برقراری نظام مشروطه سلطنتی، با آنچه برایش کابوس انقلاب بود، روبه‌رو شد. به فرانسه گریخت، دست به تشکیل «نهضت مقاومت ملی» زد، خاطراتش را منتشر کرد و سرانجام در واپسین سال‌های عمر، سرگشته و دل‌شکسته، بر آن شد که از سیاست دست بشوید و در دانشگاه به تدریس بپردازد.

ویژه‌نامه گذرستان

■ موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی
۱۳۹۴

یکی از شماره‌های نشریه «گذرستان» شرحی از زندگی‌نامه و فعالیت‌های شاپور بختیار است. او در آستانه پیروزی انقلاب از کشور گریخت و در فرانسه به فعالیت‌های تروریستی و ضدانقلابی علیه جمهوری اسلامی ایران پرداخت. بختیار که در راه‌اندازی کودتای شکست‌خورده نقاب (نوه) نقش اصلی را داشت، به تدریج هم‌پیمان صدام در جنگ علیه ایران شد. او سرانجام در ۱۵ مرداد ۱۳۷۰ در منزل مسکونی خود به قتل رسید.

را نشان می‌دهیم. آیا شما به‌عنوان مثال از تیتو پرسیده‌اید، تو که با آلمان‌ها مبارزه می‌کردی از روسیه پول گرفته‌ای؟ شما وقتی هیچی ندارید بگویید، وقتی خودتان هزار و یک عیب دارید، می‌رسید به این موضوع؛ این هم دلیل دارد. برای این که این پول‌هایی که خارجی‌ها و یا ایرانی‌ها به من داده‌اند، جمع شده در یک جا که پانصد ایرانی را نان می‌دهد؛ در ایران سالی ۵۰، ۶۰ میلیون تومان خرج مبارزه می‌شود.

تمام صحبت‌های بالا در مورد ارتباط بختیار با رژیم بعث را اسناد آزاد شده انگلیس ثابت می‌کند. آرشيو ملی انگلیس در ۲۰۱۰ میلادی، اسنادی را از سال‌های ۱۹۷۹ و ۱۹۸۰ میلادی منتشر کرد. طبق این اسناد، تمام حرف‌های بختیار در مورد وطن‌پرستی و عدم همکاری با صدام زیر سوال می‌رود. این اسناد که توسط احمد تفرشی، پژوهش‌گر تاریخ مقیم انگلیس منتشر شد، نشان داد بختیار با حکومت بعثی عراق علیه ایران همکاری گسترده‌ای داشته است. تفرشی در مطلبی در این باره نوشته است: موضوع ارتباط بختیار با حکومت بعثی عراق در پرونده‌ها و اسناد رسمی انگلیسی آمده است. برای نمونه، وقتی جان گراهام سفیر فراخوانده شده بریتانیا از تهران در ۳۰ نوامبر / نهم آذر، حین گفت‌وگویی و زمان صرف ناهار، از لرد جورج براون، وزیر خارجه پیشین انگلیس و لابی سرسخت بختیار و حکومت عراق در لندن، درباره آشنایی و دیدارش با بختیار پرسید جورج براون گفت که بختیار را می‌شناسد و بخشی از این آشنایی به دلیل دعوت صدام از بختیار برای دیدار از عراق است. همچنین در این اسناد از دیدار بختیار با جولیان ایمری، معاون وزیر امور خارجه انگلیس سخن گفته شده است. در این دیدار که یک ماه پیش از حمله عراق به ایران انجام شد، بختیار از ایمری خواست برای جلب حمایت حکومت صدام از تلاش او برای سرنگونی جمهوری اسلامی در ایران، میانجی‌گری کند. بختیار بر این عقیده بود که پس از انقلاب، ارتش ایران تضعیف شده و اقتدار لازم را ندارد و در نتیجه مقابل حملات ارتش‌های مهاجم توانایی دفاع نخواهد داشت. البته همین مشورت‌های غلط بختیار به صدام، بخشی از عامل اشتباه عراق در حمله به ایران شد. در حقیقت اوبسی و بختیار، بر این باور بودند که با حمله عراق به ایران ظرف یک هفته ارتش ایران شکست خواهد خورد و در طول یک ماه، حکومت اسلامی سرنگون شده و دولت جدید تحت حمایت عراق در تهران یا دست‌کم مناطق اشغالی مستقر خواهد شد.

بنابراین بختیار صدام را مطمئن کرد که به محض آغاز عملیات نظامی، ایل بختیاری وارد عمل خواهد شد و از اصفهان تا اهواز را در اختیار خواهد گرفت؛ به‌علاوه، دیگر ایل‌های ایران نیز در اتحاد با ایل بختیاری سر به شورش بر خواهند گذاشت.

از آنچه گفته شد، می‌توان نتیجه گرفت که شاپور بختیار نه تنها حاضر شد به طور رسمی، از بخش‌هایی از سرزمین ایران که مورد نظر حکومت بعث عراق و دیگر حکام عرب منطقه بود، چشم‌پوشی کند، بلکه در تمام مراحل جنگ، اطلاعات در اختیار حکومت عراق قرار می‌داد و عراقی‌ها را برای ضربه زدن هر چه بیشتر، به سرزمین، منابع و اقتصاد ایران راهنمایی می‌کرد.

شاپور بختیار در فاصله چند ماه بعد از انقلاب از ایران خارج شد و از فرانسه مبارزه همه‌جانبه‌ای را علیه نظام تازه‌تاسیس جمهوری اسلامی آغاز کرد. اما این مبارزه خرج داشت و به همین دلیل بختیار تصمیم گرفت از منابع مالی مختلف برای این کار بهره ببرد. بختیار، صدام را که یک منبع تمام‌نشدنی بود، پیدا کرد. وی در بهار ۱۳۵۹ خورشیدی مبلغی در حدود ۴۰ میلیون دلار از صدام حسین به منظور مبارزه با رژیم حاکم بر ایران گرفت. بختیار در مصاحبه با روزنامه ایران‌پست چاپ آمریکا در ارتباط با کمک مالی گرفتن از صدام می‌گوید: بله! عراق به من کمک کرده است. علاوه بر این او در جواب این سوال که «روشن بفرمایید عراق چه نوع کمکی به شما کرده است و به چه صورت؟» می‌گوید: اینجا دیگر ایرانی بودنمان

